

การใช้อัตลักษณ์ชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอฟรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
Using Strong of Community Identity to Develop into Sustainable Tourist
Destination for the Community Muenhan Market One Hundred and
Fifty Years of Phromburi District Singburi Province

อนันท์ บินสุวรรณ¹, คุณหญิงณฐนนท ทวีสิน², สุนิตดา เทศนิยม³

Anan Binsuwan¹, Khun Ying Natthanon Thavisin², Sunitda Tesniyom³

คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข¹,

คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข²,

คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข³

Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College¹,

Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College²,

Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College³

Corresponding Author Email : anan6811@gmail.com

(Received : Feb 25, 2025; Revised : Apr 5, 2025; Accepted : Apr 8, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการรับรู้อัตลักษณ์ ระดับปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืน และระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอฟรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี 2) ศึกษาแนวทางการจัดการชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอฟรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลพรหมบุรี อำเภอฟรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยวิธีบังเอิญ จำนวน 346 คน และการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และแบบเจาะจงจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัจจัยการรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอฟรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอฟรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอฟรหมบุรี

จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. แนวทางการพัฒนา ควรตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อกระจายรายได้และผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม จัดกิจกรรมนันทนาการที่มีคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทรัพยากรและวิถีชีวิต เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนการพัฒนาระดับท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ของชุมชน

คำสำคัญ : การใช้อัตลักษณ์; ชุมชนเข้มแข็ง; แหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน; ตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี

Abstract

This Article aimed to 1) study level of identity perception factors, the level of sustainable strong community factors and the level of sustainable tourism of the Muenhan Market One Hundred- and Fifty-Years Community, Phromburi District Singburi Province. 2) Study the management guidelines for strong communities to develop them into sustainable tourism of the Muenhan Market One Hundred- and Fifty-Years Community Phromburi District Singburi Province. mixed-method research method was used. The population used in the study was people in the area of Phromburi Subdistrict Municipality, Phromburi District Singburi Province. simple random sampling method was used, totaling 346 people and interviews with key informants and 5 specific people were used. he instruments used to collect data were questionnaires and interviews. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation.

The research results found that

1. the level of the identity perception factor of the Muenhan Market One Hundred- and Fifty-Years, was at a high level overall.
2. the level of the sustainable strong community factor of the Muenhan Market One Hundred- and Fifty-Years was at a high level overall.
3. the level of the sustainable tourism of the Muenhan Market One Hundred- and Fifty-Years, was at a high level overall.
4. Development guidelines should be aware of the participation of people in the community to distribute income and benefits fairly, organize valuable recreational activities for tourists to learn and understand about the area, resources and way of life and emphasize the use of local wisdom to create sustainable tourist identity towards local development plan that increased income for the community.

Keywords : Identity Use; Strong Community; Sustainable Tourism; Hundred- and Fifty-Years Market

บทนำ

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ชุมชนมีบทบาทในการกำหนดทิศทาง การบริหารจัดการโดยชุมชนเอง ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวรูปแบบนี้กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ถือว่าเป็น Local Experience การท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการทรัพยากรและวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยในการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม รวมทั้งอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ ต่างวิถีชีวิต จารีตประเพณีที่แตกต่างกัน สร้างจิตสำนึกรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตน การกระจายรายได้สู่คนในท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือต้องเข้าใจว่าการท่องเที่ยวไม่ใช่อาชีพหลัก แต่เป็นกิจกรรมเสริมที่ต้องอาศัยทรัพยากรด้านต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อเป็นต้นทุนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นต้นทุนทางทางการท่องเที่ยวสอดคล้องแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570), 2567) อย่างไรก็ตามแม้การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จหลายชุมชนจากการท่องเที่ยวมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่หลายชุมชนก็ต้องยุติลงจากปัญหาอุปสรรคหลายประการ อาทิ ข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ปัญหาความเสื่อมโทรมจากนักท่องเที่ยว การขาดข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการขาดการบูรณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และต้องอาศัยกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานรากวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

จังหวัดสิงห์บุรี ได้พัฒนาเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเพื่อสอดคล้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระตุ้นท่องเที่ยวในท้องถิ่น และการท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อกระจายโอกาสเชิงพื้นที่และกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น จังหวัดสิงห์บุรีมีความพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน ถนนหนทางสะดวกสบาย สามารถเดินทางไปตามแหล่งท่องเที่ยวที่กระจายอยู่ทั่วจังหวัดได้อย่างง่ายดาย ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ภายในชุมชนท้องถิ่น ถือได้ว่ามีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวด้วยความมีเอกลักษณ์ ที่เฉพาะอันโดดเด่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวในชุมชน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาการท่องเที่ยวไม่ใช่แค่อยู่ในตัว

เมืองใหญ่ แต่มีการกระจายออกสู่ตัวชุมชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณค่าอันได้แก่ วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี โบราณสถาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะในศาสตร์ต่าง ๆ ที่แสดงถึงองค์ความรู้ที่สะสมมาอย่างยาวนานและความรุ่งเรืองในสมัยอดีตของยุคสมัยก่อน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี, 2567) จากผลการดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลพรหมบุรี หรือเรียกว่า ตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ ชุมชนยังต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งยังพบปัญหาในการดำเนินงาน อาทิ ขาดการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ยั่งยืน ขาดการบูรณาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เป้าหมายร่วมกันยังไม่ชัดเจนว่าทำไปเพื่ออะไร ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนยังสนับสนุนไม่ตรงประเด็น บางครั้งเกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ชุมชนยังความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ขาดพี่เลี้ยงในการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว หากไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาและได้รับการพัฒนา จะทำให้เกิดปัญหาในการทำงานตามมาและต้องหยุดการดำเนินการลง

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่า การท่องเที่ยวของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปีในพื้นที่เทศบาลตำบลพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี กำลังประสบปัญหาในการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลหลายประการ ผู้วิจัยจึงสนใจและให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปีแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อัตลักษณ์ชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นกลไกการขับเคลื่อนและระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและการบูรณาการของหน่วยงานทุกภาคส่วน และนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปเสนอแนวทางการจัดการชุมชนเข้มแข็งต่อคณะกรรมการผู้นำชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
3. เพื่อศึกษาระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
4. เพื่อศึกษาศึกษาแนวทางการจัดการชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การใช้อัตลักษณ์ชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชน

สจิวต ฮอลล์ (Stuart Hall, 1997 : 258) อธิบายว่า เราสามารถสร้างภาพตัวแทนต้นแบบได้ โดยเลือกดึงเอาคุณสมบัติบางอย่างของบุคคลที่เด่นชัด มีชีวิตชีวา เข้าใจง่าย เป็นที่รับรู้ทั่วไปออกมาและลดทอนอัตลักษณ์บุคคลที่มีความน่าสนใจน้อยกว่าลงไป วิธีการลดทอนคือ (1) ทำให้คุณสมบัติเหล่านั้นสุดขั้วเกินจริงเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย (2) การสร้างอัตลักษณ์คู่ตรงข้ามออกมา (3) ให้ค่ากับคู่ตรงข้ามที่ถูกสร้างขึ้นมาไม่เท่ากัน เช่น ให้น้ำหนักความสำคัญและเชิงบวกกับด้านพระเอกผู้ร้ายเป็นคู่ตรงข้าม การสร้างภาพตัวแทนนี้ต้องทำให้สอดคล้องกับรสนิยมทางชนชั้นของกลุ่มเป้าหมายด้วย

เครือจิต ศรีบุญนาถ (2550 : 17) กล่าวว่า อัตลักษณ์ เป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ที่มีและคงอยู่ทุกยุคทุกสมัย และอัตลักษณ์ก็เป็นสำนึกที่มีปรากฏได้ ตั้งแต่ระดับปัจเจกชนไปจนถึงระดับของความเป็นกลุ่มของสังคม อย่างไรก็ตาม ความเป็นอัตลักษณ์นั้นอาจเกิดจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ (1) อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) เป็นอัตลักษณ์แบบดั้งเดิมของคนเราก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงมาสู่ตัวตนในสังคมสมัยใหม่ อันหมายถึงการมีอยู่ของพื้นที่นั้น ๆ หรือการมีอิทธิพลของขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมเข้ามาช่วยกำหนดรูปแบบของตัวตนของบุคคล ที่มีการเชื่อมโยงถึงลักษณะทางชีวภาพ ภาษา บ้านเรือน เสื้อผ้าและอื่น ๆ (2) อัตลักษณ์สุนทรียภาพ (Aesthetic Identity) เป็นตัวตนด้านความงามที่เราสามารถที่จะรับรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสเข้ามาปะทะกับวัตถุทางวัฒนธรรมอย่างผลงานศิลปกรรม หรือธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความประณีตงดงามของจิตใจ ความประณีตของการใช้ชีวิตส่วนตัว เมื่อได้สัมผัสก็เกิดความรู้สึกมีความสุข ความสดชื่น ความเบิกบานใจหรืออาจเกิดความรู้สึกในทางตรงกันข้าม การเกิดความรู้สึกสุนทรียภาพขึ้นนี้ บางครั้งเราก็อาจหาเหตุผลมารองรับไม่ได้ เนื่องจากความงามและความไม่งาม ความชอบหรือความไม่ชอบนั้นไม่มีลักษณะเป็นรูปธรรม และไม่มีใครเป็นเจ้าของครอบครองไว้ได้แต่เพียงผู้เดียวและสุนทรียภาพก็อาจไม่มีความยั่งยืน เพราะเวลาเป็นปัจจัยหรือเป็นตัวเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น จากการมีสุนทรียภาพมากสู่การมีสุนทรียภาพน้อยหรือจากน้อยสู่มาก จึงเกิดการเลื่อนไหลไม่คงที่และ มีความยั่งยืน ดังนั้นการรับรู้ความงามและสุนทรียภาพจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การศึกษา เวลา ยุคสมัยและวัฒนธรรมของผู้รับรู้ด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป คำว่า เอกลักษณ์ หมายถึง ลักษณะ เฉพาะตัวหรือลักษณะที่แสดง ความเป็นอย่างเดียวกันของคนในสังคมซึ่งแตกต่างจากลักษณะร่วมของคนในสังคมอื่น ๆ ส่วน คำว่าอัตลักษณ์หมายถึง ความเป็นตัวตนที่แตกต่างจากสิ่งอื่นใดสามารถบ่งชี้ลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล สังคมชุมชน หรือ ประเทศนั้น ๆ ได้ เช่น เชื้อ ชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนา และข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดจากสองคำนี้คือ “เอกลักษณ์” เป็นสิ่งตายตัวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ส่วน “อัตลักษณ์” นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง

สนธยา พลศรี (2545 : 22) ให้ความหมายของชุมชนว่า “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน เช่น ครอบครัว ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล หรือเรียกเป็นอย่างอื่นมีความเกี่ยวข้องกันสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน มีความผูกพันเอื้ออาทรกันภายใต้บรรทัดฐานและวัฒนธรรมเดียวกันร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน

ประเวศ วะสี (ออนไลน์, 2546) ได้อธิบายความเป็นชุมชนว่า ชุมชน หมายถึงการที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกันมีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

สมณะ โพธิ์รักษ์ (ออนไลน์, 2555) ได้กล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง ประกอบไปด้วย 14 ประการ ได้แก่ (1) เป็นสังคมที่เห็นได้ชัดถึงลักษณะของคนมีศีล มีคุณธรรม มีอารยธรรม (2) เป็นสังคมที่สามารถพึ่งตนเองได้ไม่เป็นภาระผู้อื่น (3) มีงาน มีกิจการที่มั่นคง (4) ชยัน สร้างสรรค์ ขวนขวาย กระตือรือร้น (5) อยู่กันอย่างผาสุก สุขภาพแข็งแรง จิตใจเบิกบานร่าเริง (6) ไม่ฟุ้งเฟ้อ แต่รุ่งเรือง ฟุ้งเฟื่อง ไม่ผลาญพร่า สรุ่ยสร้อย (7) มีความประณีต ประหยัด แต่เอื้อเฟื้อสละแจกจ่าย (8) ไม่มีอาชญากรรม ไม่มีอบายมุข ไม่มีทุจริตกรรม (9) มีความพร้อมเพรียง ความสามัคคี อบอุ่น เป็นเอกภาพ (10) สัมผัสได้ในความเป็นปึกแผ่น แน่นหนาของความเป็นภราดรภาพ (11) มีความแข็งแรง มั่นคง ยืนหยัด ยั่งยืน (12) เป็นสังคมที่สร้าง “ทุนทางสังคม” มีประโยชน์ คุณค่าต่อผู้อื่นและสังคม ทั่วไปในรอบกว้าง (13) อุดมสมบูรณ์ แต่ไม่สะสม ไม่กักตุนหรือกอบโกย และ (14) มีน้ำใจ ไม่เอาเปรียบ เสียสละ อย่างเป็นสุขและเห็นเป็นคุณค่าของคนตามสัจธรรม

กล่าวโดยสรุป ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึงการที่ประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำมีการติดต่อสื่อสารการจัดการและการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ การร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

3. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ยั่งยืน

อัจฉรา สโรบล (2553 : 1) ได้ให้แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน คือ การที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) ในการพัฒนาโดยแสดงศักยภาพที่ตนมีอยู่ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

พัชรินทร์ สิริสุนทร (2552 : 33) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ความต้องการ และวัฒนธรรมการพัฒนาของผู้แสดงทางสังคม (Social Actors) ทุกภาคส่วน เพื่อมีส่วนร่วมแบ่งในอำนาจของการตัดสินใจและรับประโยชน์จากการพัฒนา

สุเมธ พุทธนันท์เมธา (2549 : 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด มาร่วมทำในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อยกย่องให้คำเสนอแนะความคิดให้เป็นจุดเชื่อมโยง อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานและชุมชน

กล่าวโดยสรุป การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการสมัครใจเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของชุมชนตั้งแต่การค้นหาคำปัญหา การตัดสินใจวางแผนในกิจกรรม การร่วมดำเนินการตามแผน การได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรมและการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจากบทเรียนร่วมกันของกิจกรรมการพัฒนานั้น ๆ

วิธีวิจัยดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 3,162 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมบุรี, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีบังเอิญ ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 346 คน

1.3 การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ (1) คณะกรรมการชุมชนเชิงอนุรักษ์ จำนวน 1 คน (2) เจ้าหน้าที่หน่วยงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาครัฐ จำนวน 1 คน (3) ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 1 คน (4) ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้เข้าร่วมประชุมเวทีประชาคมในฐานะแกนนำจัดทำแผนชุมชน หรือผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 1 คน และ (5) ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของชุมชนตลาดหมื่นหาญ จำนวน 1 คน ได้แก่ เจ้าของร้านค้า/ผู้ขายสินค้าในชุมชนตลาดหมื่นหาญ ด้วยการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face-to-Face) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย และศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1.1 ศึกษาข้อมูลจากแหล่งในพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ และนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม

2.1.2 สร้างแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงประเด็นเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence : IOC) โดยทุกข้อคำถาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.0

2.1.3 นำไปแบบสอบถามทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรในเครือของบริษัท ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการทดสอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน และนำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

2.1.4 นำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งมีผลความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .902

2.1.5 จากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง ต่อไป

2.2 เครื่องมือวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการชุมชนเข้มแข็ง เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งในพื้นที่ศึกษาและเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ การสืบค้นจากสารสนเทศและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงศึกษาการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.2 ผู้วิจัยมีกระบวนการเพื่อตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยการตรวจสอบคุณภาพของประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยการกำหนดข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จำแนกคำถามให้ครอบคลุมตามแนวคิดหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาเครื่องมือให้มีความครอบคลุมตัวแปรและวัตถุประสงค์ และสามารถตรวจสอบ ได้โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index = IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ผลการทดสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.85

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 ชุด แบ่งเป็นกลุ่มละ 1 ชุด ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางงา อำเภอดำรง จังหวัดลพบุรี ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบลบางงา 2) กลุ่มผู้นำชุมชน 3) กลุ่มเจ้าของร้านค้า/ผู้ขายสินค้าในชุมชน และ 4) กลุ่มแกนนำจัดทำแผนชุมชนหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4 หลังจากนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้ได้เครื่องมือการวิจัยที่มีความสมบูรณ์และสามารถเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1 แจกแบบสอบถามและชี้แจงให้ทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ

3.1.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลและแจกแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 346 ชุด ซึ่งเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามวันเวลาที่กำหนด

3.1.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ และนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน

3.1.4 นำแบบสอบถามไปจัดทำรหัสและนำเข้าข้อมูลทำการวิเคราะห์สถิติทางคอมพิวเตอร์ตามลำดับถัดไป

3.2 การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล ตำรา หนังสือ วารสาร การสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางวิชาการ โดยค้นคว้าศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ หรือทุติยภูมิที่เป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้อยู่แล้วโดยบุคคลอื่น ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอแนวทางการจัดการชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

3.2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะทำการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีเค้าโครงในการซักถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็น ซึ่งผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีข้อความสัมภาษณ์ในรูปแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended questions) ที่มีคำถามแบบเดียวกันในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยผู้วิจัยจะทำการนำเสนอบทสรุปผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี รองลงมา คือ ด้านสินค้าของฝาก ด้านศิลปวัฒนธรรม และอันดับสุดท้ายคือด้านแหล่งท่องเที่ยว ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยการรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ระดับปัจจัยการรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านศิลปวัฒนธรรม	4.03	.920	มาก	3
2. ด้านแหล่งท่องเที่ยว	3.95	.743	มาก	4
3. ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี	4.17	.903	มาก	1
4. ด้านสินค้าของฝาก	4.14	.918	มาก	2
รวม	4.07	.882	มาก	

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านผู้นำชุมชนเข้มแข็ง รองลงมา คือ ด้านความสงบสุขและความยั่งยืน ด้านเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง ด้านการจัดการชุมชนที่ดี ด้านองค์กรชุมชนเข้มแข็ง และอันดับสุดท้ายคือ ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ระดับปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้	3.94	.701	มาก	6
2. ด้านองค์กรชุมชนเข้มแข็ง	3.97	.995	มาก	5
3. ด้านการจัดการชุมชนที่ดี	3.99	.993	มาก	4
4. ด้านเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง	4.01	.987	มาก	3
5. ด้านผู้นำชุมชนเข้มแข็ง	4.04	.991	มาก	1
6. ด้านความสงบสุขและความยั่งยืน	4.02	.817	มาก	2
รวม	4.00	.826	มาก	

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบูรณาการการทำงานร่วมกัน รองลงมา คือ ด้านการกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล	3.77	.831	มาก	3
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์	3.58	.849	มาก	4
3. ด้านการบูรณาการการทำงานร่วมกัน	3.80	.889	มาก	1
4. ด้านการกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.78	.892	มาก	2
รวม	3.73	.781	มาก	

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรพมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า 1) ชุมชนต้องการความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคม แล้วสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวได้คำนึงถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งวัฒนธรรมความแตกต่างที่เปลี่ยนแปลงในชุมชน สร้างรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ขึ้นมา จากกระแสการอนุรักษ์และความต้องการที่จะคืนสภาพความสมบูรณ์ธรรมชาติพร้อมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว 2) การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การที่ทำให้เกิดการพัฒนายอย่างสมดุลทั้ง 3 มิติ คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่เป็นพิเศษ กล่าวคือ การท่องเที่ยวเป็นที่มาของรายได้ เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตอันดีงาม และเป็นเครื่องมือในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนนั้น ได้แก่ นักท่องเที่ยว เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ 3) การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การบริหารการท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องมีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของธรรมชาติ 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของ ท้องถิ่นมีการปกป้องและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศไว้เพื่ออนุชนรุ่นหลังต่อไป ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 5) ชุมชนควรสร้างอัตลักษณ์ที่ทำให้เห็นถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยช่วยสนับสนุนการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีเพื่อให้คงอยู่อย่างต่อเนื่องยั่งยืน มีการผลิตสินค้าหรือของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ด้วยการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชุมชนสังเกตเห็นได้จากการจัดกิจกรรมงานจิวที่จัดโดยชาวชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา ส่วนสินค้าประเภทของฝากสินค้าของฝากมีรูปแบบผลิตภัณฑ์น่าสนใจและมีฉลากแสดงข้อมูลชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิญญารักหาญ, กนกกานต์ แก้วนุช และเทิดชาย ช่วยบำรุง (2566) วิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินการท่องเที่ยวโดยชุมชนประกอบไปด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการภายในชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มรดกและวัฒนธรรม แหล่งดึงดูดและแหล่งท่องเที่ยว เครือข่ายและชุมชนเข้มแข็ง ความปลอดภัย และการรับรองและบริการ เพื่อใช้ในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนสามารถนำเกณฑ์การประเมินมาประยุกต์และปรับใช้ในการประเมินการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความพร้อมของชุมชน ความพร้อมทางด้านศักยภาพของพื้นที่ รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานเกณฑ์การประเมิน และการบูรณาการ และให้เกิดมาตรฐานการรองรับจากหน่วยงานรวมทั้งสามารถขับเคลื่อนการท่องเที่ยวภายในชุมชนเกิดความยั่งยืนสืบไป ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาริณ พันธุศักดิ์, พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชย์ (2566) วิจัยเรื่อง การประเมินคุณภาพของแผนกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเชิงบูรณาการอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของแผนกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเมืองพัทยาในมุมมองของการวางแผนภาคมีการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกันในทุกภาคส่วนตามแผนพัฒนาเมืองพัทยา แผนแม่บทการท่องเที่ยว และแผนการขยายการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวธรรมชาติ ในมุมมองของการวางแผนเมืองของพัทยา ภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการจัดการการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเชิงบูรณาการอย่างยั่งยืน

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หน่วยงานท้องถิ่นมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลใหม่ซึ่งกันและกัน ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นมีการส่งเสริมอาชีพให้เกิดความเชี่ยวชาญต่อผู้ที่สนใจในชุมชน โดยชุมชนมีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักษาเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรักท้องถิ่น รักชุมชน และสมาชิกของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง อีกทั้งยังมีชุมชนมีเครือข่ายร่วมด้วยช่วยกันรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ผู้นำชุมชนประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน และมีการวางแผนมาตรการในการพัฒนาชุมชนที่ดี และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ศรัณย์ สัตนันทน์, วิพร เกตุแก้ว, วรเดช จันทรร และเพ็ญศรี นิธินัง (2566) วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนพร้อมนำเสนอแนวคิดวิธีการและแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านมุมมองตามแนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและการจัดการด้านการท่องเที่ยวและแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ตามความเหมาะสม รวมทั้งเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถปรับปรุงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การยกระดับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษราคม กลั่นน้ำทิพย์ และอัญชัญ ตัณฑเทศ (2566) วิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดวิถีชุมชนโอ๊ะป่อย จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริการในระดับมากที่สุด ด้านแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่าควรสืบสานและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงผ่านกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องส่งเสริมทักษะพื้นฐานให้กับคนในชุมชนพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ในภาษาต่างประเทศและส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้เกิดการจัดการตลาดโอ๊ะป่อยสู่ความยั่งยืนต่อไป

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอรามบุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปวางแผนการบริหารจัดการชุมชน โดยมีส่วนร่วมในการพูดคุยกับผู้บริหารหรือคณะกรรมการ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการชุมชน มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต่อทิศทางของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานว่ามีปัญหาหรือมีข้อบกพร่อง อีกทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการกำหนดเป้าหมายของการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระพัทธ์ หนูรอด และวรธา มงคลสืบสกุล (2566) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตำบลนาโหนด อำเภอมะนัง จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การเพิ่มประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน 3) การวางแผนและการจัดการทรัพยากร 4) การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น 5) การสร้างรายได้ให้กับชุมชน 6) การสนับสนุนผู้ประกอบการท้องถิ่น และ 7) การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพล รอดแจ่ม, ปัญญา จันทกิจ, เอกโอฬาร โชติอนุสรณ์ และวุฒิพงศ์ จันทรเมืองไทย (2566) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนวิถีประมงพื้นบ้าน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนควรมีส่วนร่วมจากภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนในการสร้างแหล่งท่องเที่ยววิถีประมงพื้นบ้าน

และสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยมีส่วนประกอบของแนวทางได้แก่ชุมชนต้องมีการจัดทำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เพื่อถ่ายทอดให้กับสมาชิกในชุมชน ควรนำทุนทางวัฒนธรรมทุนทางสังคมและทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อนำมาร่วมในการขับเคลื่อนในการผลักดันการท่องเที่ยวของชุมชนวิถีประมงพื้นบ้านรวมถึงการกำหนดแนวทางหรือกฎระเบียบเพื่อเป็นข้อกำหนดหรือกฎของชุมชนชุมชนควรมีการกำหนดตลาดเพื่อเป็นแหล่งที่แน่นอนในการนำสินค้าไปจำหน่ายควรรวมกลุ่มวิสาหกิจหรือกลุ่มแม่บ้าน เพื่อนำวัตถุดิบต่าง ๆ ที่หาได้ในชุมชนมาทำการแปรรูปให้มีความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ ควรมีการฝึกอบรมหรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ชายฝั่งเพื่อประกอบอาชีพการประชาสัมพันธ์การตลาดรวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและควรมีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ โดยทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านช่องทางต่าง ๆ

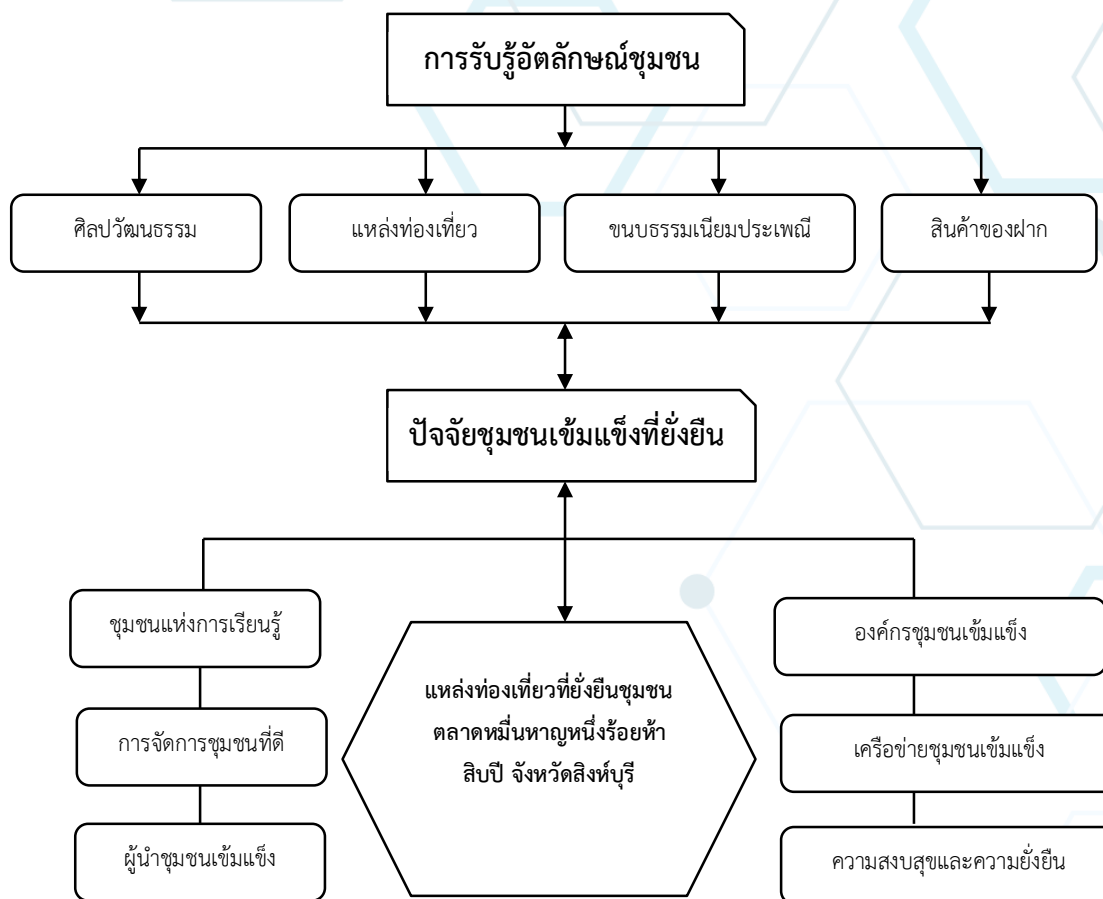
จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ถึงแนวทางการจัดการชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี พบว่า ชุมชนต้องการความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ชุมชนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของชุมชนท้องถิ่น มีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น ชุมชนช่วยกันสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลิน นักท่องเที่ยวได้ความรู้และความเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านและเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อัตลักษณ์ชุมชน เป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ก่อตัวขึ้นมา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งนั้นได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาท่องเที่ยวในชุมชน ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต นำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้มีความโดดเด่นน่าสนใจ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของชุมชน เกิดการพัฒนาควบคู่ไปกับการคำนึงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการจดจำและเกิดความประทับใจและทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีจุดขายที่ไม่เหมือนใคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ (ทรงราชย์) และภักดี โพธิ์สิงห์ (2565) เขียนบทความเรื่อง อัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า การสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างตัวตนของชุมชนให้มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวเกิดความแปลกใหม่ที่ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งอยู่ในรูปแบบของวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปะ วัฒนธรรม และสินค้าวัฒนธรรม เป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนในชุมชนให้รู้สึกหวงแหนมีความเป็นเจ้าของชุมชน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพื่อให้เกิดรายได้ ผนวกกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรม และเกิดความประทับใจให้แก่ทั้งสองฝ่ายอีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนซึ่งจะช่วยสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัย ระดับปัจจัยการรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี พบว่า ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจาก ชุมชนมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของชุมชนเอง โดยมีการให้ความร่วมมือต่อการอนุรักษ์ธรรมเนียมและประเพณีของท้องถิ่น ชุมชนมีประเพณีสักการะหลวงพ่อกินในรอบปีที่ผ่านมา ชุมชนมีกิจกรรมงานทั้งตัว ทำทานในรอบปีที่ผ่านมา และชุมชนมีการจัดกิจกรรมงานจิวที่จัดโดยชาวชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งค่านิยมที่สังคมกำหนดเป็นแบบแผนชัดเจนว่า ควรจะปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนอย่างไร เช่น พิธีการต่าง ๆ มีค่านิยมที่ปฏิบัติกันอยู่ในชีวิตประจำวัน

จากการวิจัย ระดับปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี พบว่า ด้านผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นมีการวางมาตรการในการพัฒนาชุมชนที่ดี และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยผู้นำชุมชนยินดีรับฟังปัญหาของสมาชิกชุมชนในท้องถิ่น มีการจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพให้แก่บุคคลที่ไม่มีอาชีพ เพื่อลดปัญหาความยากจนภายในชุมชน ผู้นำชุมชนประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน และผู้นำท้องถิ่นมีการจัดทำประชาคมเพื่อสร้างมาตรการชุมชน/มติชุมชน เพื่อสร้างการยอมรับของชุมชน ทั้งนี้การสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตนเองเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมตัวกัน วิเคราะห์ วิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง เพื่อนำมาแสวงหาทางเลือก หรือทางออกของปัญหา การรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน กลุ่มองค์กรประชาชนให้ก่อเกิดพลังในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน โดยประชาชนในชุมชนผ่านการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ การพัฒนาความคิด จิตสำนึก และความตระหนักรู้ของผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชนให้สามารถคิดปฏิบัติตัดสินใจอย่างเป็นอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองในการจัดการตนเองให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนโดยกระบวนการแบบพึ่งพาตนเอง

จากการวิจัย ระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี พบว่า ด้านการบูรณาการการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจาก ภายในชุมชนมีการสร้างสัมพันธภาพกับคนในชุมชนหน่วยงานของรัฐ โดยการมีส่วนช่วยให้ระบบการพัฒนาของชุมชนมีผลการดำเนินงานที่ดี มีอิสระในการทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารหรือคณะกรรมการฯ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในที่ดีในการร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยว ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา : อนันท์ บินสุวรรณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 การรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปีด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย เพื่อการสื่อสารให้มีความรู้กับนักท่องเที่ยว และให้แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ป้ายบอกทาง สัญลักษณ์ ข้อมูลการท่องเที่ยว และควรสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

1.2 ควรมุ่งเน้นการรับรู้อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี ด้านศิลปวัฒนธรรม โดยให้ผู้คนในชุมชนเห็นคุณค่า มีจิตสำนึกในการหวงแหนประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนต่อสาธารณชน และควรสร้างจุดขายเกี่ยวกับสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่า ซึ่งคนในสังคม ประพฤติปฏิบัติหรือแสดงออกมาซ้ำนาน ในลักษณะที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรม อันมีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมซึ่งเป็นแบบอย่างวิถีชีวิตของสังคมส่วนหนึ่ง ประกอบด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์ วิธีการ ความรู้ ความคิดของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่ง

ร้อยห้าสิบปี อำเภอพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

1.3 ควรให้ความสำคัญปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ ให้มีเวทีการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้และความเชี่ยวชาญกับชุมชนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ ความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาวิชาชีพ และสร้างค่านิยมและ วิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน โดยระดมความคิดและปฏิบัติร่วมกันแบบหุ้นส่วน มีจุดมุ่งหมายเดียวกันดำเนินชีวิต ไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ การสั่งสมความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและชุมชน

1.4 ควรให้ความสำคัญปัจจัยชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปี ด้านองค์กรชุมชนเข้มแข็ง โดยทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมคิด ตัดสินใจ ติดตามและประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชน เพื่อให้ชุมชนตลาดหมื่นหาญ มีศักยภาพที่เข้มแข็งจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้เกิดมิตรภาพและความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่องในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและ พัฒนาเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม มีผู้นำตามธรรมชาติเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการ ทำงานร่วมกัน และ ชุมชนที่ตระหนักถึงศักยภาพของตน

1.5 การที่จะให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อยห้าสิบปีอย่างยั่งยืน นั้น ควรใช้ศักยภาพทุกๆ ด้านด้วยการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยการสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมในที่ใดในการร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยว สร้างสัมพันธภาพกับคนในชุมชนละหน่วยงานของรัฐ และควรนำศาสตร์หรือความรู้วิชาต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สัมพันธ์กันนำมาเข้าด้วยกันหรือผสมผสานได้ อย่างกลมกลืน เพื่อนำมาจัดเป็นอัตลักษณ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน นำมาเชื่อมโยงกันเพื่อ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการผสมผสานทรัพยากรที่มีอยู่ นำมาบริหารจัดการร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนา หรือทำให้ดีขึ้น และผลประโยชน์เป็นของส่วนรวมในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบถึงความเป็นอัตลักษณ์กับชุมชนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มเติม เพื่อหาความเหมือนและความแตกต่าง รวมทั้งควรมีการศึกษาเชื่อมโยงกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้อัตลักษณ์ ชุมชนเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ตลอดจนนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาอัตลักษณ์ในอำเภอ พรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นกว่าเดิม

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานและประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่มีวิธีการดำเนินงานคล้ายหรือใกล้เคียงกัน ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนตลาดหมื่นหาญ หนึ่งร้อยห้าสิบปี อำเภอพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เนื่องด้วยวิธีการหนึ่งอาจใช้ไม่ได้กับอีกสถานที่หนึ่ง และ เพื่อนำมาปรับปรุงให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปในทางที่ถูกต้องและได้ผลดียิ่งขึ้น

2.3 ควรทำการวิจัยด้านกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวโดยชุมชนตลาดหมื่นหาญหนึ่งร้อย ห้าสิบปี อำเภอพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะ การพัฒนา ช่องทางการตลาดที่เหมาะสม การทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบออนไลน์ การพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้เป็น นักขายมืออาชีพ การเป็นผู้ประกอบการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2567). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570). จ ำ ก https://province.mots.go.th/ewtadmin/ewt/ranong/download/article/article_20230418122435.pdf [16 กรกฎาคม 2567]
- เครือจิต ศรีบุญนาถ. (2550). การพัฒนาศิลปะการแสดงจากพิธีกรรมกินชืดของกลุ่มชนเผ่าดั้งเดิมสายตระกูลมอญเขมรในเขตภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จิระพัทธ์ หนูรอดและ วรธา มงคลสืบสกุล. (2566). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ตำบลนาโหนด อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(10), 16.
- จิราภรณ์ เชื้ออุทัยย์. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลวังยาว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชุมพล รอดแจ่ม, ปัญญา จันทกิจ, เอกอโพร ไซต่อนุสรณ์ และวุฒิพงศ์ จันทรเมืองไทย. (2566). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนวิถีประมงพื้นบ้าน. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์*, 5(4), 39-52.
- ดาริน พันธศักดิ์, พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และณัฐภัสสร ธนาบวรพาณิชย์. (2566). การประเมินคุณภาพของแผนกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเชิงบูรณาการอย่างยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(7), 306-314.
- ทิพย์สุดา พุฒจรรย์. (2560). โครงการดำรารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เทศบาลตำบลพรหมบุรี. (2567). เอกสารแผนชุมชนของเทศบาลพรหมบุรี. สืบค้น 16 กรกฎาคม 2567. จาก <https://www.t-promburi.go.th/condition>
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นจาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M10_213.pdf
- บุษราคัม กลั่นน้ำทิพย์ และอัญญะ ดันตเทศ. (2566). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดวิถีชุมชนโอ๊ะป่อย จังหวัดราชบุรี. *วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมการท่องเที่ยว*, 9(7), 259-274.
- ประเวศ วะสี. (2546). ประชาสังคมเพื่อการพัฒนากระบวนการชุมชนทหารเข้มแข็ง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.rakbankerd.com>
- พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ (ทรงราชย์) และภักดี โพธิ์สิงห์. (2565). อัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. *วารสารนวมของแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 127-140.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2552). เอกสารคำสอน รายวิชา 830321 การวางแผนและการจัดทำโครงการเพื่อการพัฒนาสังคม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ศรัณย์ สัณนันทน์, วิพร เกตุแก้ว, วรเดช จันทรร และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 6(4), 323-248.
- สนธยา พลศรี. (2545). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สมณะ โพธิ์รักษ์. (2555). *แสดงธรรม*. นครปฐม : พุทธสถานปฐมอโศก.
- สุจิตรา ยางนอก, ลัญจกร นิลกาญจน์ และปัญญา เลิศไกร. (2566). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบยั่งยืน. *มนุษยสังคมสาร (มสส.)*, 21(2), 279-300.
- สุเมธ พุทธนันท์เมธา. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านป่าหนาม อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- สุวิญชา รักษาญ, กนกกานต์ แก้วนุช และเทิดชาย ช่วยบำรุง. (2566). การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*. 7(3), 64-81.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี. (2567). *ประวัติจังหวัดสิงห์บุรี*. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี. สืบค้น 16 กรกฎาคม 2567. จาก <https://www.singburipao.go.th/index/?page=article1932>
- อัจฉรา สโรบล. (2553). *กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโครงการพัฒนา*. สาขาวิชาบ้านและชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York : *Harper Collins Publishers*. (pp.202-204).
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Hall S. & du Gay P.(eds) (1996) *Questions of Cultural Identity*, London, Sage Publications.